

Schepen, Mensen en Idealen

Een ontwerp van A. Volker, dat het midden houdt tussen een bol, een aak en een botter.

Afgelopen zomer lag er in onze jachthaven in Groningen een schip, waarvan je op het eerste gezicht zou zeggen dat het een Vollenhovense bol moest zijn, maar dichterbij kreeg ik daarover toch twijfels. Dus heb ik een gesprek aangeknoopt met de schipper. En dan hoor je de mooiste verhalen, die je in eerste instantie aan het denken zetten en vervolgens een paar avonden uitzoekwerk kosten. De eigenaar van het schip uit Bunschoten noemde zijn schip een Vollenhovens bol. Hij heeft het zelf gebouwd op basis van tekeningen uit het Fries Scheepvaart Museum. De tekeningen waren in 1954 gemaakt naar aanleiding van het prijswinnend ontwerp in een KVNWV-ontwerpen-prijsvraag van hetzelfde jaar. Eén van de oprichters van de SSRP, C. J. W. van Waning, was daarbij mede jurylid. De eigenaar vertelde, dat het erg lastig is geweest om fatsoenlijke tekeningen te bemachtigen. Daarbij had hij ook een kopie bemachtigd van een *Waterkampioen* van 1955, waar het hele verhaal in had gestaan.

Het prijswinnend ontwerp was van de hand van de "bekende" ontwerper A. Volker. Een ontwerper waar wij geen nadere informatie over hebben kunnen vinden. Het ontwerp, de *Gert Jan*, werd

in het juryrapport geroemd en daarin betiteld als het midden tussen een botter, een bol en een aak. Volgens de eigenaar was er maar één zusterschip bekend. Hij zou me bij thuiskomst zijn documentatie mailen. Dat is ook gebeurd.

Vervolgens ben ik in het Stamboekarchief gaan zoeken en kwam daarin een viertal geregistreerde, maar verder ook niet-geregistreerde schepen tegen, die ontworpen zijn door A. Volker. Het daarbij vastgelegde scheepstype is ook verschillend. Op de tekening in het museum staat Botter vermeld. In het archief vind ik correspondentie van oud-eigenaren, waar sprake is van nog meer, in de jaren '60 en '70 gebouwde, schepen. Er was toen sprake van een hausse aan kleine nieuwbouwschepen, van de hand van scheepsbouwers en werven die al jaren niet meer actief zijn. In het hoofdstuk *Publicaties* op onze website www.ssrp.nl staat ook het verhaal van het ontwerp van A. Volker.

Ontwikkelingen bij traditionele jachten

In 1990 publiceert de *Spiegel der Zeilvaart* een artikel van een andere oprichter van de SSRP, Mr. Dr. T. Huitema, auteur van ons standaardwerk *Ronde en Platbodemjachten*, waarin hij de volgende openingszin schijft: 'Het was een hoog en duidelijk ideaal dat in 1953 eerst de Commissie Stamboek Friese Ronde Jachten en in 1955 de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten voor ogen stond. Dit ideaal betrof het bewaren van scheepstypen in de meest zuivere vorm en in stand te houden en de kennis omtrent historie, bouw en vormgeving ervan te bewaren en te verdiepen.'

In grote lijnen zijn we op heel veel fronten geslaagd, maar Huitema schrijft in 1990 ook: 'Er staan nu 1400 schepen ingeschreven in het Stamboek van ongeveer 70 bouwers. Maar een

twaalfstal werven beoefenden van oudsher de traditionele scheepsbouw.' Hij schrijft verder ook dat als gevolg van het vele werk dat door vrijwilligers wordt (en gelukkig nog wordt gedaan), in de aanloopperiode een nieuwe aanmelding lang niet altijd even kritisch en deskundig werd beoordeeld. Verstreckte informatie was niet altijd volledig, tekeningen zelden beschikbaar, foto's geven vaak een verkeerd perspectief en we waren nog lerende.

Criteria

En we zijn nog steeds niet uitgeleerd. De communicatie tussen Stamboek en eigenaren is sterk verbeterd dankzij alle moderne communicatiemiddelen. We worden overstelpt met veel vragen en beelden. Zo kunnen we nu ook beetje bij beetje het 'raadsel' rond het ontwerp van A. Volker ontrafelen. Maar er komen ook vragen, die soms tot teleurstelling van eigenaren leiden. De Criteria zijn onze leidraad om een schip wel of niet tot het Stamboek toe te laten. In de beginfase van het Stamboek waren er nauwelijks Criteria; het ging om het behoud van wat de geschiedenis ons had nagelaten. Nu zijn er hele duidelijke Criteria, voor iedereen direct beschikbaar via onze website. Maar soms kom je (her)aanmeldingen tegen van schepen, die niet voldoen aan de Criteria, maar ooit wel waren geregistreerd. Het schip kan dan sinds de eerste aanmelding, drastisch zijn aangepast aan zogenaamde moderne eisen, of er is bij die aanmelding iets belangrijks over het hoofd gezien. Er ontstaan dan boeiende en leerzame discussies binnen de SSRP en met de eigenaren. Soms moeten we daarbij, voor de eigenaren, teleurstellende beslissingen nemen. Ook daarvan leren wij weer.

JAN EISSENS, STAMBOEKBEHEERDER SSRP

In memoriam Bouke Schuurmans

Op 5 september 2013 overleed Bouke Schuurmans, ons lid van de Criteriumcommissie. Na een ziekte van enige jaren, waarin hij aanvankelijk gewoon heeft doorgewerkt, hebben wij thans toch afscheid van hem moeten nemen. Bouke was een stoere, sterke en oprechte Fries. Een man die zonder aanzien des persoons zijn controlerende taak uitvoerde, en die streng kon zijn naar anderen, maar nog strenger was voor zichzelf. Tijdens het proces van de terugkeer van de VVA-klasseorganisatie onder de zeiltechnische vleugels van het Stamboek, is hij van onschatbare waarde geweest. Samen met ondergetekende heeft hij alle voorstellen ten aanzien van de criteriawijzigingen opgesteld, doorgenomen en mee verdedigd. Daarbij kende hij zijn pappenheimers en wist hij welke valkuilen in een daarbij te gemakkelijk geformuleerde zinsnede

konden zitten. Zijn schouwrapportages waren duidelijk, eerlijk en onomwonden. Daarnaast heeft hij als wedstrijdleider en als jarenlange meetbriefcommissaris heel veel voor de klasse van de grote Lemsteraken betekend. Zijn bijdrage aan het boek *Lemsteraak, trots der Zuiderzee* onder redactie van Klaas Jansma, liet, op nog een andere manier, goed zijn betrokkenheid zien bij het zeilen met deze schepen.

In het afscheid bij zijn crematie werd gerefereerd aan het feit dat hij een gepassioneerd zeiler was die naast zijn vrouw en kinderen, geen grotere liefde kende dan die voor de *Witte Bever*, zijn eigen Hummelaak. Bouke bedankt voor alles!

Peter Tolisma, vz. Criteriumcommissie